

Bemutatjuk
a szolnoki diákok
Kalevala-
illusztrációit

Fanyralgva fogadta a szerkesztő a Művészi Fényes Általános Iskola diájlainak munkáit értékelő trüszem levélbeni változatát. „Túl sok elismerés” — mondta. (Egy pedagógusi lap az iskolakritikára kinevezéssel befejezési akarta lezárni.) Hogyan is kellene hát fogadnani a mintegy kétszáz tanulói küldetés képmunkáinak példaképeitől, a huszonötöt méter hosszú papírbekerűste nyomatástól Kalevala-illusztrációtól, aminek részleteit most önök is láthatják a szám képmunkáiban. Nem tagadom, engem ez a teljesítmény elsősorban melettatásra késztet. Elyszerben azért, mert tisztelhetem és szemérmesben veszem a lányokat és fiúkat a munkájuk révén, ami mögött egy rajkészt, Szolnoki Iskolai Kultúrát, elszánt, a gyerekek iránt érdeklő, egy elképzelt jó iskola alapvetését képviselő gyerekek van. Persze, ez bizonyára máris sok a dicséretből. Felváltva lehet tárgyazni.

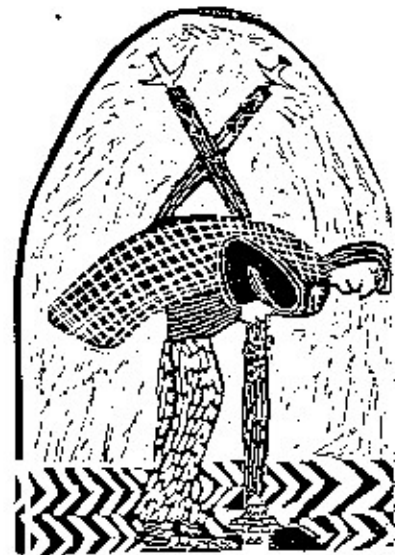
A linómetézetek leltótelepi felsőtagozatos munkái. A Kalevala a teljes ábrázolásnak a tömör problémáit során kívül sőtbe. A Kalevala világot rejti tájára egy mesei világ lepi leltótelepi munkáinak kintulopontjává lett. Örök esztétikán, szabadidőben, betelben, hősökön át.

A linómetézetek technikájával Szolnoki Iskolai Kultúránál egy érdekes próbálkozásunk. Az illusztrációs tömör leltótelepi munkái sok szórakoztatónak tanulsága van. (Persze más technikával is készíthetők művek.)

A metszetsorozat úgy készült, hogy egy-egy jelenet ábrázolásán több gyerek dolgozott, külön-külön vagy együtt. A háromszáz kilenc méteres linómetézetek legjobbak itél változatokat megkészték. A történet nemcsak nyersanyag volt, hanem kidolgozott vagy éppen előzetes beszélések tüskéje is.

A munka szótlan témája, mérete és esztétikuma miatt került önök elé, de azt gondolom, ezek az ösztönzők talán nem is elsősorban önmagukban fontosak. Általán a gyerekek látványai, akiket munkára lehet bírni, akik egyenként és csoportban is felhívják a figyelmükre, akik bajlanak a romlás szótért jöttek közé legelő, a gyerekek munkájának magja igazán. Azt hiszem, a szolnoki diájlaink egyre közelebb kerülnek a tudáspróba van.

Takács Géza

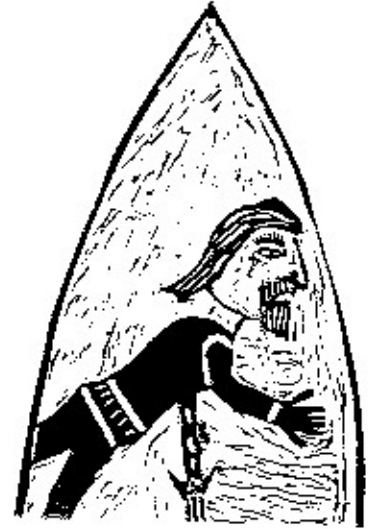

László Falussy

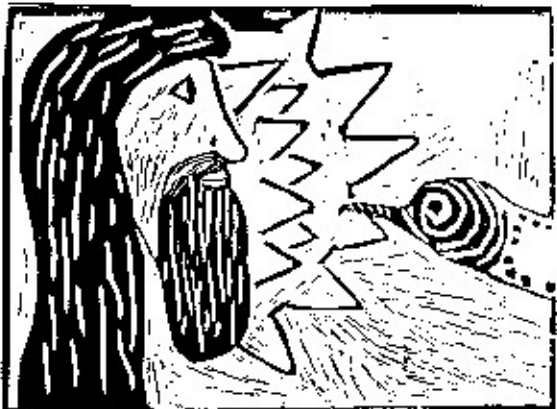
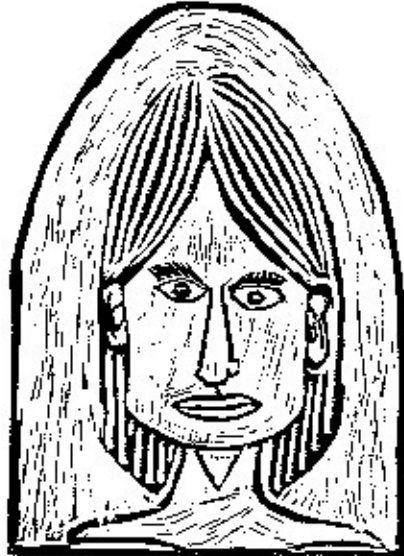
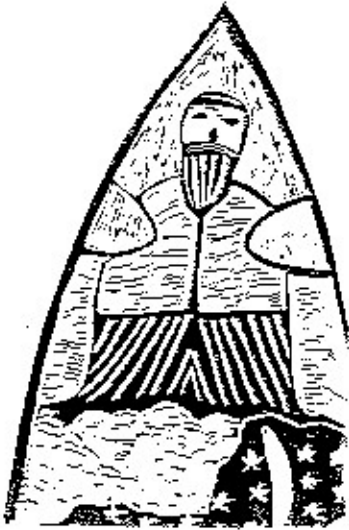
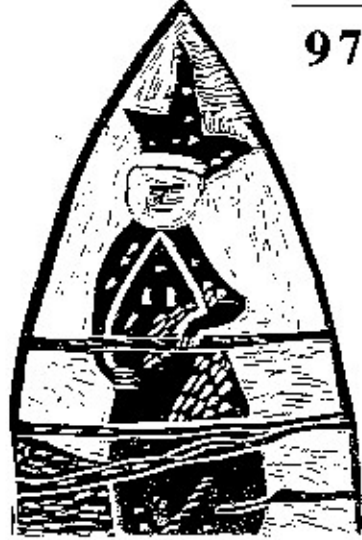
Kaplovics Ferenc

Kállai László

30 26x26

Durva látvány lehet a mi székelyvilágunk, nem is néha világvilágunk. Ki megnézi a gyerekek rajzait, akiknek a rajzokból is látszik, hogy a világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

Közzeljárásunk az iskolában

Ez az egész gyerekléte az iskolában az, hogy a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

Az én gyereklétem az iskolában az, hogy a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

Érdekelnek a logikátlanságok, azaz a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

Tudni szeretném egy nagyon fontos dolgot, azaz a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

A világvilágunk részei az iskolában

Érdekelnek a világvilágunk részei, azaz a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

A világvilágunk részei az iskolában

Érdekelnek a világvilágunk részei, azaz a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

Okos régi ismerőseket tanultunk meg, hogy a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

A világvilágunk részei az iskolában

Érdekelnek a világvilágunk részei, azaz a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei. A világvilágunk nemcsak a képek, hanem a szavak is a világvilágunk részei.

A világvilágunk részei, azaz a világvilágunk részei

Szelek ringaták a szűzet, habos hullámok hintázták
tenger tajuékö téerein, végtelen kékű vizein.
Szű a szűzet megszerette, tenger tiberbe ejtette!

Ott állt végre Vejnemőjnen két lábbal a kopár sziklán,
füvetlen, fátlan fényéren, végtelen vizek szigetén.

Ott éldegélt évek hosszar, télen töltötte idejét
füvetlen, fátlan fényéren, szótlán sziget szívében.

Töprenkedik, tanakodik, folyvást forgatja fejében:
ki szór majd szemet a földbe, ki vet magot kopár kőre?

Földnek fia, kis Pellervő, Szampesza, gyenge, gyatra gyermek,
az szór majd szemet a földbe, az vet magot kopár kőre.

Kis Pellervő vetni kezdett: laposokba, láposokba,
vet porhanyó parlagokba, kővek közét is beveti.

Vénséges vén Vejnemőjnen magát mindjárt megnevezvén
így felel a lapp fickónak: „Jól van, ifjú Joukahajnen,
térj ki egy kissé útból, mert te vagy a fiatalabb!”

Joukahajnen, a lapp legény, fogbegyőrű feleli néki:
„Ki kérdi azt, ki öregebb, ki az ifjabb, ki a vénebb?
Aki többet ér tudásban, bölcsességben, bájoásban,
az maradjon meg az úton, a másik meg roenjen félre!
Ha te vagy vén Vejnemőjnen, örök titkoknak tudója,
kezdjünk rögtön regülésbe, versenyzzünk, vetélkedjünk:
tán kiteszük, ki tud többet, ki győzi le a gyöngébbet!”

„En, szegény szűz, azért sírok, azért hull keserű könnyem:
elígértél engem másnak, gyenge gyermeked eladtad
öreg ember örszójú, vénség vigasztalójáú,
támaszú a tántorgónak, kuckójában kucorgónak!

Nem vagyok vizek lazaca, haragos hullámok hala,
hanem hatadon leányka, Joukahajnen jámbor hűga,
az, kit anyyra kívéntál, szívszakadva óhajtottál.

Jaj te vén totor, te balga, félkegyelmű Vejnemőjnen!
Mért nem tudtad megarrani Vellantó vízi tündérét,
Áhtola legszebb leányát?”

Szűlőanyja szóval tiltja, kéri fiat konyorgóve:
„Le ne löjed Vejnemőjnen, kíméljed Kalava fiát!
Nagy nemzetségűl eredett, sógorom leánya szűlte.
Vejnemőjnen ha megölöd, Kalava fiát kirtod,
véte vész a világ kedve, elnémúl az édes ének.
Jobb a vig dal e világon, fenn a földön, szebb az ének,
mint odalenn Maan mélyén, Tuoni süöt tanyáján!”

Vénséges vén Vejnemőjnen úgy úszott a nyílt tengeren,
mintha mohos tölgyfa tuskó, raskos veresfenyő volna.
Hányódott hat bosszú napon, úszott hat hideg éjszakán:
előtte a végtelen víz, mögötte a magas mennybolt.

Északföld szépséges szűze, földnek, tengerek tündére,
küült a kék ég ívére, magasságos menny boltjára
paryolat tiszta pendelyben, ragyogó fűhár ruhában.
Szötte lepiét seinaranyból, tiszta csúzfai tarkázta:
arany vészéjét vetve, ezüst bordáját emelve.

Vénséges vén Vejnemőjnen szapora szóval feleli:
„Tudom én az acél titká, szürke vasnak születését!
Levegő volt az éanya, fűz közt víz az első,
vas volt a legifjabb gyermek, rűz küzöttük a közöpsé.

Ukkó úr, az Öregisten, magas mennyek fejedelme
 eget, vizet kerű válassz, víz föltbe földet formál,
csak a vas nem jö világra, nem tud szegény megszületni.

Ekkor a vén Vejnemöjnen dalolni kezd, dudorászni: forgószelet fűj szőfával, bösz viharz bűvöl dalával, mondja mellé mondókáját, varázsverset szól a szőja: „Vidd el őt, vihar, hajóddal, szállítsd el, szél, csónakkoddal, vidd magaddal messzi tájra, sodord sötét Pohjolába!”

Maga Ilmarinen mester három hosszú nap teltevel megy, lehajol, látván látja: kohójának közepében szépséges Szampó születik, tarka tetős malom támad!

Könnýűkedvű Lemminkejnen, maga a szép Messzivágó, fogadkozik: meggyen menten Sziget szőpét elszerezni. Megszerzi ő a menyasszonyt, budros hajú szép hajadoot.

Fergeteges forgószelet jött, zomboló zegernye támadt, kapta Kovács Ilmarinent, vette, vitte, elsodorta sötét, sivar Pohjolába, szomorú Szőziölába. Repül immár Ilmarinen, szőgnél szőfőnél sebesebben,

Ekkor léha Lemminkejnen, maga a szép Messzivágó, legottan bűvölter kezdett, énekelte varázssos verset. Láng lobbant a duadájából, szőka szállott a szemőből, mikor varáz dalját mondta, énekeit énekelte.

Felel Pohjola őrnője: „Nem adom én a leányom mihasznának, málészójnak, lusta, lézengő legénynek! Akkor jő háztűznőzőbe, akkor kérjél koszoszt lányt, ha elhozta Hész szarvasát Hész szőntőjának szőfőrel!”

Csapzott kucsmás öreg csordás, Pohja vaksi vén pásztora, ledőfte jó Lemminkejnen, Kaleva fiát lelőfte, fekete folyóba lökte, le a legrosszabb őrvénybe. Vitte a víz Lemminkejnen, zúgva, zőrtőgve sodorta, habok hátán hányva-vetve vitte Tuoni-tanyára.

Dalolta a legjobb dalost leghitványabb énekesz: szőfukat szőklával tömte, torkukat temérdek kövel tudósoknak, táltosoknak, énekesek legjobbjának.

Tuoni vétes vízéze zőgveszt reá sűjt kardjával, őti szőles szabljájával, vágja villánló vasával, egy csapással őtbe szabja, nyesi testét nyolc darabra, veti Tuoni vízébe, Manalának mélyszőgőbe: „Maradj ottan mindőrokre, nyiladdal, íves őjaddal! Mejd máskor így madarászszál, vízi hatyruút így vadászszál!”

„Nagyságos nap, Isten adta! Nem lártad-é szép szőlottem, én aranyos almoscškám, szőnezüst szép égacškám?” Már a nap mégiscsak tudja, miátha mégis látta volna: „Szegény fiad, szép szőlotted, oda omlott, oda hullott Tuoni sötét vízébe, Manala mély őrvényébe! Zúgva, zőrtőgve sodródott, habzó hullámban hánykódott Tuoni-tanya tővében, Mana őrk őrvényében.”

Vénőses vén Vejnemöjnen, őrk titkoknak tudója, bűvös szőval bárkát épít, dalával dereglyét ácsol egyetlen tőlgya tőrszőből, felaprózott forgócsáből.

Tuoni lánya lezűdja, csepűli Mana cselődjé: „Ó, te eszeveszet ember, férű, te félkegyelmű! Ok nélkül jössz Tuonihoz, baj nélkül Mana házába! Jobb tenéked haza tőrned, magad hajlékába menned. Ide már jó sokan jőttek, vissza kevesen kerűltek!”

Mondja emé Vejnemöjnen: „Vénasszony, ki visszahőköl, férőber nem fordúl meg, még a hátrányabb se hátrál! Hozd hajód, Tuoni lánya, csónakod, Mana cselődjé!”

Vereket tudó Vipunen, varázsserejü vénember,
csak hever híres szavával, fekszik féltelmes versével;
vaskos vállán éger sersédt, cserefa nőtt csontos állán,
homlokán nyírfa nyújtózott, buszusán boróka bokra,
hátsátekén hársfa bajtot, fogétől fenyőfa támadt.

Száguld egy nap, másnap is még, vágdat három hosszú napig.
Végre harmadik nap végén unolerte Vejnemöjont!
Mondja most Ilmari mester, szép szóval így szól hozzája:
„Hallod-é, vén Vejnemöjnen! Kössünk jó kötést mi ketten:
még ha versengve megvünk is leányt kértmi, asszonyt venni,
ne vigyük a lányt erővel, kedve ellen kényszerítve!”

Vejnemöjnen mindjárt mondja: „Kötök veled kemény kötést:
nem visszék a lányt erővel, kedve ellen kényszerítve.
Legyen azé a leányzó, kibez szíve szerint meane.
Mi meg egymást meg ne marjuk, hosszú haragot ne tartsunk!”

Pohjola szépséges szüze mégiscsak ezt mondja neki:
„Nem kell nekem tengerjáró, hullám hátán hajtókázó:
szívét zúgó szél zavarja, téli vihar eszt vuzsi.
Nem megyek hozzád, hiába, nem mehetek, nem lehetek
örök társad, hű hitvesed, karon ülő kis madarad,
ki felrázza fejed alját, takarod reád teríti.”

Észak gondos gazdasszonya szapora szóval feleli:
„Nem jöhet még, kire vártál, nem készült fel, kít kívántál:
csak fül lábán van cipője, meztelűb a másik lába.
De majd megjő, kire vártál, tied leszzen, kít kívántál,
ha felszántod férges földjét, mérges kígyóknak mezejét
ekéd egyszer sem emelve, csoroszlyáját nem csörrentve.
Hajdan Hízsi szántogatta, Lempő buzgón boronálta
csoroszlyával, csupa rezzel, égő tűzben edzett éllel.
Szegény fiam is szántotta, harem hamar fölbehagyta.”

Hívd meg Észak minden népét, Kaleva nagy nemzetségét,
hívd el a vén Vejnemöjontet Jagznak derék dalosának.
De ne hívd meg kevély Kaukót, Ahti urat, Szár szülőttjét!”

Akkor az a csöppnyi család mégis megkérdezi tőle:
„Mért ne hívjam kevély Kaukót, Ahti urat, Szár szülőttjét?”

Észak gondos gazdasszonya szapora szóval feleli:
„Azért ne hívd kevély Kaukót, azt a léha Lemminkejont,
mert mindig csak bergelődik, vizsálykodik, verekedik!
Megcsúfolt már sok más lagzit, sok menyegzőt meggyalázt,
szégyent hozott szent szültekre szentséges szép köntösükben.”

Dübörög a dombok alja, szán zörög a szérűk szélén:
vágdat a vő az udvarba, népe ott tolong a téren.

Vélők ragyon a vőlegény, kísérők között középen,
nem jött elől, legelősnök, nem maradt utolsóznak sem.

Kedves anyja kéri Kaukót, makacsul mindégyre mondja: —
„Ne siess, szegény szállítottam, ne menj Észak nagy nászába!
Sok veszély vár rád az úton, rád rettentő rémek lesnek,
harem halál átja útad, hárman hozzák végső veszed!”

Ekkor Pohjola gardáfia szögrel szabályját szakítja,
kézbe kapván tüzes kardját fenekedve fordul rája:
„Hallod, Ahti, Szár szülőttje, könnyűkedvű Kaukomieli!
Mérjük össze már a kardunk, próbáljuk ki pompás pengéuk:
kinek élesebb a kardja, kinek vág a vasa jobban?”

Repültében rengedezve hamarjában hátra nézett:
szürke sólyom szállt mögötte! Szúrós szemé úgy szikrázott,
mintha magos Észak fia, Pohjola gardáfia volna!

Szótál az a szürke sólyom: „Hallod-é, te híres Ahti!
Baklészél-é, hogy harcoltunk, ketten keményen küzdöttünk?”

Szólal Ahti, Szár szülőtte, a szép Messzikedvű mondja:
„Sebes sólyom, merész madár! Fordulj vissza, térj tanyádra!
Mondd el, majd ha megérkezél sötét, sárv Pohjolába:
nehéz a sást kére kapni, szárnyas madarat megfogni!”

Lemminkäinen, léha legény, lézengett csak, lebzselt vígan
három bosszú nyáridőn át szigetbéli szállásokon:
szép szüzeket szeretgette, özvegyeket ölelgette.
Egy szánczó, vén szüzcseksze maradt csak megőlelten,
fenn a félsziget fejében, túl a tizedik határon.

Ekkor Pohjola asszonya féne Fagy-úrít menesztí
Észak szélverte vizére, tajték bányta teagerrére.

Mondja mindjárt, parancsolja, szigorú szóval megbagya:
„Fagy-fickó, fírge fiacsám, édes szolgálóm, én neveltem!
Indulj immár intó szóra, menj sebesen, merre mondom!
Fogd meg a huncut úsóját, Lemminkäinen kis ladiját
tajtékos tengerek terén, végtelen vizek közepén.
Fogd meg magát a gazdát is, fagyaszd vízbe azt a ficsúr,
hogy sohase szabaduljon, jégbörtönből ki ne jusson,
míg én magam nem engedem, bőrtőnéből nem bocsátom!”

Untamó úr acarkodik, erős esküvel fogadja:
kiítja Kalervó népét, lát-lányát felkoncolja,
magzatait mind megöli, tűzbe temeti tanyáját!
Peifegyverez minden férfit, legények markába lándzsát,
sudár lányoknak sarlót (d, gyilkot gyenge gyermekeknek:
háborúba, hadba indul, testvérének vétét venné!

Kalervófia Kullervó, kényes, kétkapcs síheder,
lobogó lebhajú legény, csikorgó csizmával ékes,
völhelyt a kovácsoshoz került, mindjárt a munkáját kérli.

Késő este a kovácsot, reggel az asszonyt faggatja:
„Mondják meg, munkám mi leszén! Dolgomat néven nevezek:
hadd halljam már, hová menjek, milyen robotra rendelkez!”

Ilmarinó kérve kéri: „Kedves pásztor, szívem szolgálóm!
Mátsd meg már rontásodat, vond vissza varázsigédet,
ments meg a farkas fogától, mérges medvének markából!”

Kalervófia Kullervó kirántja kőszőrűt kardját,
tekintgeti, tapogatja, megforgatja, megszólítja.
Kérdezi a kardnak kedvét, vasának volna-e vágya
hivány bűnös húsát enni, vétkesnek vétét vedelni?

Kapott a kard uca kedvét, szíve szándakát értette!
Mindjárt megfelel szavára: „Mért ne lenne, kardnak, kedvem
hivány bűnös húsát ennem, vétkesnek vétét vedelnem?
Észem én ártatlan húst is, iszom vétkesetlen vért is!”

Kalervófia Kullervó, kevély, kétkapcs síheder,
kard fogóját földbe dugta, markolatát mélyre nyomta,
begyét szívének szegte, testét a vasra vetette!
Maga vesztét így végezte, halálár ingyen szerezte.

Szolgái szorgosan szítnak, rabjai rendre fűjcsatnak,
kesztyűtlen közel sűrűgöck, fedetlen fejjel főrognak.
Maga Ilmarinen mester kavarja a kohó tüztét:
szeretne szép arany asszonyt, színezüst szüzet szerezni.

Ilmarinen kovácsmester, öröktől való vasverő,
azáját ragja, fejét rázza, szaggatja sűrűt szakállát.
Egyszer csak elkapja a lányt, két karja bővé kurtí,
fergetegként für a házból, szalad ki a szánkójához,
kint a lányt kasába lökte, szánkójába szorította.

Vénséges vén Vejnemöjnen így szól Ilmari mesterhez:
„Ilmarinen, jó vasverő! Menjünk messzi Pohjolóba,
szerezzük vissza a Szampót, tarkarecset teintsük meg!”

Öröm ömlött a hárfából, szép szó szárnyalt a szerzéséből,
gyöngyözött gyönyörű hangja, derűs dala züggött, zengett,
Csuka fogán sóta csendült, hal csontjairól hang hullámszótt,
lőszér hurok légyan zsongtak, sörényzálak szépen szóltak.

Muzsikált vén Vejnemöjnen. Nem volt bizony a vadonban
föld színén farkos állat, fáról fára ugráló vad,
ki nem jött el, hogy hallgassa, csengő énekét csodálja!

Vénséges vén Vejnemöjnen, öröktől való varázsló,
tatiznyáját tapogatja, carsolyába tűr kezével:
álmotűt ott találja! Álommézet szór szemükre,
szempillájuk elpillest, szemhéjuk szorossa zárja.
mind a fáraót férfiaknak, álomba hulló hősöknek.
Hosszú filmet hint reájuk, mozdulatlan mély nyugalmat
Pohjolának nagy népére, falubeliek fejére.

Mégyen már Szampót szerzén, tarkatetést kiemelni
Észak hatalmas halmából, roppsat rézbegy rejtékéből,
kit kilenc kulcsos zár őriz, tíz tekintélyes retesz véd.

Mindjárt más alakba bűvik, valami mássá változik!
Öt keszét kap a kezébe, hat kapának koport vasát:
abból köszörűli körmet, abból mesterkedni markát.
Törött sapka fél feléből hatalmas hasat basít ki,
deszkából szárnyat szerkeszt, farrúdjából farkat formál,
szárnya alá száz vitézt vesz, farkára fog ezer embert:
száz vitézt, kezében karddal, ezer embert erős fjjal!

Volt egy vak lány Tuonetsban, undok lotyó: Loviatar.
Mans leggonoszabb lánya, álnokul ártalmas némbér,
minden rontás fő forrása, ezer kórságnak eleje,
mocskos képe mint a kátrány, egyaverte volt a bőre.

Vénséges vén Vejnemöjnea felül nékik, mindjárt mondja:
„Nem született Otszö szalmán, sem pajtában, poros pelyvén.
Ódazenn született Otszönk, mézes mancsúnk ott nőtt nagyra
napak, holdak hajlékában, fényes Göncöl völje felett,
levegőg lányisnál, ründéklő ründéreinél.

Louhi, Pohjola úrnője, gyérfogú, szikkadt szipirtó,
most a napot megragadta, holdat is kezébe kapta,
halvány holdat nyírfa ágáról, napot fényűzőről,
mindjárt magával is vitte sötét, sivar Pohjolába.

Már a hajak mondogatják, piros pontyok panaszolják,
keszeg kérdi a kárászról, lazac a másik fazactól:
„Hová veszték a vitézek? Kihalt már Kaleva népe,
kik a hálót húzni rudták, életét két kézre vonták,
jól verték a vizet rüddél, csapkodták nagy csákyájukkal?”

Louhi, Pohjola úrnője, gyérfogú, szikkadt szipirtó,
látja, végső veszte várja, szörnyű bajok szállnak rája!
Rebben rögön, messze röppen, haza hideg Északföldre:
holdat köből kiereszti, napot bérceből kibocsátja!

Haragszik vén Vejnemöjnen, szívét szögyen szorongatja,
Meg is üsdül, mégyen mindjárt tajtékos tenger partjára.
Künn a parton dalba kezdett, mondott még egy varázsverset:
vereszéz békét varázstolt, csodás csónakot teremtt.

Beült a bárka farába, szállt a széles tengerekre.
Mentében még annyit mondott, indúttában így szólott:
„Hagyjuk az időt haladni, napot kelni, napot múlni.
Majd megint szükség lesz énreem, majd keresnek, majd
kivánnak,
hogy szerezzek újra Szampót, új kantetét is készítsék,
hozzak új holdat az égre, új napot a magas mennyre,
hogyha hold sem, nap sem süt majd, vig dal sem zeng e
világon!”

A rekord-nyomat története

A Kalevala huszonhét méteren

Hosszú lenne elmesélni hogyan készült el huszonhét méter hosszú Kalevala illusztrációnk. Normális embernek természetesen rémálmban sem jut eszébe ekkora metszetet készíteni. Mi is egy szerény kis hatméteres ducra gondoltunk, de ahogy olvastuk a fejezeteket, rájöttünk, ebből semmit nincs erőnk kihagyni. Ne legyen benne ahogy Lemminkäinen legyőzi a Pohjojai Gazdát, vagy hagyjuk ki Kullervő történetét? A vázlatok szaporodtak, levágtunk hát három kilencméteres csíkot, és a hatodik c. a hetedik a. b. c. osztályok két hónap alatt kimetszték az egészet. Péntek délutánoként a városrész grafikai köre is besegített. (Ahová persze jó részt az előbbi osztályok tanulói járnak.

Ha arra gondolnak, hogy ehhez biztos nagy technikai apparátus kellett, tévednek. Esernyők, seprűnyelek, festékező henger. A seprűnyelekből, esernyődrótokból vésők lettek, egy apuka késeket is kovácsolt, elkésző-rült vascsövekkel, autó ablaktörőkkel színesítettük eszközeinket. Papírt, festéket a nyomda és a papírgyár adott, talán még szurkoltak is kissé, hogy sikerüljön a nyomtatás. Ehhez a legősibb technikát használtuk, zokniban ta-

posgattuk végig a nyomatot. Inkább az okozott gondot, hogyan tud együttműködni kétszázötven gyerek. Néha nehéz volt egymás hóna alatt bujkálva rajzolni, vésni, de most úgy gondoljuk megérte. Ha valaki végigsétál a nyomatunk előtt, meglepődnek előtte a történet. „Messze megy majd ez az ösvény, új utak ágaznak szerte” igéri befejezésül a Kalevala énekese. Talán ez a kép is egy kis ösvény, a mi képzeletünkben élő meséig.

